

Tiltak mot barnekaries i Eidsvoll

I gjennomsnittet er 83,6 prosent av femåringene i Akershus kariesfrie. I Eidsvoll kommune er tilsvarende tall nede i 62,4. Hvorfor er det slik?

Folkehelseprofilene som Folkehelseinstituttet utgir for kommunene hvert år, viser at de dårlige tannhelseresultatene sammenfaller med dårlige resultater innen folkehelse. De kommunene som har lav score på folkehelsestatistikkene, kommer gjerne også dårligere ut på tannhelsestatistikken.

– I Eidsvoll kommune, og til dels også i Hurdal, har forskjellen når det gjelder tannhelse sammenliknet med resten av fylket, vedvart over lang tid, sier tannpleier og folkehelsekoordinator i Akershus fylkeskommune, Rigmor Moe.

Sammensatte årsaker

Hun mener det er flere årsaker til at Eidsvoll og Hurdal kommer dårligere ut enn mange av de øvrige kommunene i Akershus, og at det vil ta tid å snu utviklingen.

– Å jobbe med folkehelse er krevende, og vi kan ikke vente å se resultatene av de tiltakene vi setter i verk før etter mange år. Vi skal forebygge livsstilssykdommer og utjevne sosiale helseforskjeller. Dette er ikke noe helseprofesjonene kan gjøre alene, og i folkehelseloven legges ansvaret innen folkehelsearbeidet på den enkelte kommune. Folkehelsearbeidet foregår ikke på tannklinikken eller på legekontorene, men vi i tannhelsetjenesten ønsker å være med å dra lasset og samarbeide med flere aktører for å påvirke folkehelsen, sier Moe.

Mye melketannkaries

I Nordøstre Romerike tannhelsestrukturer opplever mange av klinikkene å stå

Pernille Nordbak Øsmundset vil satse på forebygging før skolestart. Foto privat.

overfor ekstra utfordringer når det gjelder melketannkaries. På Eidsvoll tannklinikk tar de imot små pasienter med mange hull i tennene flere ganger i uken.

– Hvis vi sammenligner oss med andre, er det ingen tvil om at vi har mye melketannkaries. Det viser også tallene

fra rapportkullene, sier tannlege Pernille Nordbak Øsmundset.

– I tillegg er det jevnt over mye å gjøre på pasientene. Ofte kommer de med mer enn ett hull, og mange behøver omfattende og tidkrevende behandling, sier hun.

Klinikken har underkapasitet, og den store andelen arbeidskrevende pasienter gjør at klinikken sliter med etterslep.

– For å avlaste situasjonen noe, har vi flyttet en hel skolekrets til Jessheim tannklinikk i Ullensaker kommune, forteller Øsmundset.

Også hun mener at den store andelen små barn med karies i Eidsvoll har en sammenheng med kommunens lave sosioøkonomiske status.

– Tannhelse og generell helse henger sammen. Folkehelseprofilen for kommunen er dårlig, og mange av innbyg-

gerne er trygdede. Det er også stor variasjon innad i kommunen, fra familier hvor barna ikke har et eneste hull, til dårligere stilte familier hvor barna har store problemer med tannhelsen, sier Øsmundset.

Husk tennene!

1. januar i år startet tannhelsetjenesten i Eidsvoll og Hurdal opp prosjektet «Husk tennene», som skal vare til 31. desember 2015.

Gjennom prosjektet skal tannhelsetjenesten møte alle fjerdeklassinger, det

vil si tiåringer, i Eidsvoll og Hurdal på deres arena; i klasserommet. Et mindre pusseprosjekt er tidligere, fra 2010 til 2011, gjennomført i kommunen med gode resultater, og «Husk tennene» er en videreføring av dette. Det nye prosjektet er utarbeidet av tannpleier Pia Skarbø Heimdal i samarbeid med Eidsvoll tannklinikk.

Fokus på kosthold

Fra å være et rent pusseprosjekt, er det denne gangen i tillegg et større fokus

på kosthold, og det er også satt av mer tid til hvert klassebesøk.

– Alle ansatte på tannklinikene blir med, forteller Rigmor Moe.

– Ved å gjennomføre dette prosjektet, håper vi at vi om noen år ser bedre tannhelsestatistikk for tolvåringene i Eidsvoll og Hurdal.

Hver eneste fjerdeklasse får besøk av prosjektleder, det vil si tannpleier, sammen med den tannlegen og tannhelsesekretæren som behandler elevene fra hver enkelt skolekrets.

– Vi møter elevene i et annet miljø enn når de kommer til oss for å sjekke tennene, og tiåringene opplever tannlegen og tannhelsesekretæren på en ny måte. I tillegg får tannlegene brukt kompetansen sin utenfor tannklinikene. Kosthold, med særlig fokus på sukkerinnhold i frokostblandinger og pålegg som vi vet barn foretrekker, samt vann som tørstedrikk, er vårt hovedbudskap. Vi vil også gi barna opplæring i tannpuss, sier Moe.

Vil begynne tidlig

Ved Eidsvoll tannklinikk ser de frem til å møte elevene og være med på å forebygge dårlig tannhelse. Tannlege Pernille Nordbak Øsmundset tar også til orde for å satse mer på forebygging allerede før barna begynner på skolen.

– Jeg tenker at vi må starte med de helt små. Vi hadde nylig et møte med lederne for helsestasjonene i Eidsvoll og Hurdal, hvor vi snakket om ulike utfordringer og hvordan vi best kan møte dem sammen.

– Vi ønsker også å komme rundt til barnehagene og informere på foreldremøter, og har en slik avtale med en av barnehagene i nær fremtid. Men alt dette er tidkrevende og vi har mye å gjøre. I dag prøver vi også å plukke opp yngre søsken hvis vi ser at eldre søsken har mye karies, sier hun.

– Hvordan engasjeres foreldrene?

– I «Husk tennene»-prosjektet får de brev om hva som skal skje. Vi går også ut i lokalavisen når prosjektet er i gang for å informere lokalsamfunnet. For-

målet er å spre viktigheten av at barn pusser tennene og at de har et kosthold uten mye sukker.

Vil bidra

Tannhelsetjenesten i Eidsvoll vil gjerne engasjere seg sterkere i folkehelsearbeidet, og har bedt kommunen om å få være med i det kommunale folkehelseteamet ved neste korsvei.

– Det er uheldig at tannhelsen ikke har en representant inn i et tverrfaglig team som skal arbeide for bedre folkehelse. Vi jobber hele tiden for å få til et tettere samarbeid med de forskjellige instansene i kommunen. For et par uker siden deltok vi på et rektormøte hvor vi informerte om «Husk tennene». SDe var udelte veldig positive, sier Øsmundset.

Tone Elise Eng Galåen